

Kontroller mot
fremføring

Arendal, 19.4.91

Miljøkampanjeuke: Et felles ansvar

Gro Harlem Brundtland

HEKTISK POLITISK PERIODE

Vi er inne i en hektisk politisk periode. EØS-forhandlinger, skattereform, arbeidsløshet og viktige inntektsoppgjør preger den politiske hverdagen. Utfordringene er mange og vanskelige. Vi sliter ennå med følgene av 80-tallets økonomiske lettsinn. Arbeidsløsheten er for høy, gjeldsproblemet rammer mange for hardt, og investeringsviljen i næringslivet er for lav. Det finnes ingen enkle snarveier for å få bukt med disse problemene. Det eneste veien som vil føre frem, er å følge den helhetlige og ansvarlige politikken som Arbeiderpartiet har lagt opp til for 90-årene:

Vi vil få ned den altfor høye arbeidsledigheten og sikre et varig og trygt grunnlag for sysselsettingen;

Vi vil bedre oppvekstvilkårene for barn og unge, og hjelpe de barnefamiliene som er i en vanskelig økonomisk situasjon;

Og vi vil styrke arbeidet for natur og miljø, ved å ta vare på våre naturressurser og skape en bærekraftig

utvikling lokalt og globalt.

Tidligere i vinter har Arbeiderpartiet gjennomført to kampanjeuker: Om ARBEID, og om BARN OG UNGE. Denne uken har vi satt MILJØLPOLITIKK på dagsorden, og jeg skal her konsentrere meg om den miljøpolitiske utfordringen. Mot slutten av innlegget vil jeg dessuten, fordi jeg vet mange av dere er svært opptatt av også disse spørsmålene, si noen få ord om sysselsettingen, skattereformen og situasjonen for pensjonistene.

MILJØET - NOE MÅ GJØRES

Miljøet vårt er et felles ansvar, og skal vi få snudd de mange negative utviklingstrekkene som vi her står overfor, må det handles raskt og effektivt - både i lokalsamfunnet, på nasjonalt plan og internasjonalt. Det er bare gjennom politiske beslutninger og tiltak vi kan ha håp om å komme på rett miljøkurs inn i det neste århundre.

For det er det det dreier seg om, og vi har liten tid å miste. Truslene mot naturmiljøet blir stadig tydeligere. Noen kan vi se og oppleve helt innpå kroppen - gjennom luft- og vannforurensninger, utarmede fiskevann, skader på skog og planter og truede dyrearter. I Sør-Norge er f.eks. alle sjøer og elver i et område på over 18.000 kvadratkilometer praktisk talt fisketomme, og over halvparten av dem har faktisk blitt det siden midten av 1970-årene. Astma- og allergiplagene, som øker i omfang, settes også i samband med miljøforurensningene.

I forrige uke fikk vi nye vitenskapelige varsler om at ozon-svekkes raskt; og nylig ble det meldt at naturen i Sør-Norge rammes svært hardere enn tidligere antatt av den sure nedbøren fra utslippene i Europa. Vi har også målinger - helt tilbake til 1861 - som tyder på at middeltemperaturen på jorda øker, og at vi kan stå overfor den såkalte drivhuseffekten. Det vil si at solvarmen slipper til utenfra samtidig som varmestrålingen fra

jorda fanges opp og varmebalansen forrykkes. Derfor blir det - slik mange forskere og det internasjonale klimapanel frykter - smått om senn varmere og varmere på jorda.

Signalene er derfor ganske samstemte og urovekkende, og budskapet tilsvarende klart: Dersom vi ikke klarer å snu utviklingen, betyr det at fremtidige generasjoner blir stilt overfor helt umulige livsvilkår. Forskernes beregningsmodeller forutser at verdenshavene vil stige og at ørkenområdene utvides. Dette vil gi dramatiske virkninger for matvareproduksjonen og bosettingsmønstrene, spesielt i den tredje verden. Vi trenger derfor ikke mye fantasi for å se for oss de mulige sosiale og politiske konsekvensene av dette, i form av fattigdom, sultkatastrofer, uro og store folkegrupper på vandring.

Dessverre er det mye som kan tyde på at vi allerede er på vei inn i en slik ond sirkel. Til tross for at verdensøkonomien har vokst gjennom hele 80-tallet, blir det stadig flere mennesker i verden som ikke har nok mat, som mangler tak over hodet, og som lever under fattigdomsgrensen. I slike situasjoner, hvor kampen for å overleve fra den ene dagen til den neste blir det viktigste, vil behovet for å bevare naturmiljøet ofte bli satt i annen rekke - med økende avskoging, skader på jordsmonnet, og tap av planter og dyrearter som resultat. I flere landområder, og særlig i Afrika, er situasjonen allerede kritisk.

DE RIKE LANDENE MÅ FØLE ANSVARET

Dette er konsekvenser som vi i den industrialiserte verden og Europa ikke kan lukke øynene for. For ansvarsforholdet er klart nok. Det er først og fremst i vår rike, vestlige del av verden at vi finner mange av årsakene til disse globale truslene. Samlet sett har industrilandene en fjerdedel av jordas befolkning, mens de samtidig står for hele 75% på verdensbasis av den skadelige klimagassen CO₂. Derfor må vi se det som vår oppgave å være pådriver i den politiske samarbeidprosessen innenfor FN-systemet,

og i prosessen som vi nå ser utvikle seg i Europa; mellom EF og EFTA, og mellom de øst-europeiske og vest-europeiske landene.

Denne samarbeidsprosessen er en historisk sjanse for miljøarbeidet, fordi kampen for miljøet er en internasjonal oppgave hvor solidaritet og handlingsevne må strekkes på tvers av landegrensene. De fattige landene og våre etterkommere er helt avhengige av hvordan vi i den vestlige verden innretter vår hverdag, og hvordan vi velger å videreutvikle vårt produksjonsliv og våre forbruksvaner. Vi må alle innstille oss på å ta vår del av omstillingene som trengs for å snu de negative utviklingstrekkene.

Det politiske grunnlaget for å få til dette, må skapes gjennom økt miljøbevissthet, endrede holdninger og nye adferdsmønstre. Som enkeltpersoner må vi bli våknere for de miljømessige følgene av våre handlinger, f.eks. når vi stilles overfor valg mellom bruk av egen bil eller kollektivtransport. På handlerundene må vi bli flinkere til å passe på at varene vi kjøper er miljøriktige; og på kjøkkenet og i husholdningen kan vi sortere avfallet av vårt eget forbruk slik at det lett kan samles inn og behandles videre på forsvarlige måter. Interessen for resirkulering av glass og papir viser f.eks. at folk flest gjerne vil bidra, dersom forholdene legges til rette for det i lokalmiljøene.

Her er det vi politikere må inn på banen og sørge for ordninger som gjør det lettere for oss å endre vaner og uvaner - i en hverdag preget av plast, kjemikalier, papiravfall, brukte batterier, glass, utrangerte maskiner og gamle bilvrak. Derfor mener Regjeringen det nå er på høy tid å gjøre en kraftinnsats på avfallsområdet, gjennom panteordninger, systemer for retur og kildesortering, ved samarbeid mellom staten og kommunene, og mellom myndigheter og næringsliv.

Mens ansvarsfølelsen hos hver og en av oss er avgjørende for å styrke det politiske grunnlaget for handling, er evnen til å

samarbeide og inngå allianser avgjørende for å oppnå resultater. Alle politiske plan og alle samfunnssektorer må derfor trekkes med i en samlet innsats. Miljøpolitikken er ikke en oppgave som vi kan henviser til Miljødepartementet alene å skulle ta seg av; også Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Landbruksdepartementet og Kommunaldepartementet har f.eks. svært viktige oppgaver å skjøtte. Da miljøvernministeren sist mandag presenterte kampanjeuka for pressen, optrådte han ikke alene på vegne av Regjeringen - men sammen med samferdselsministeren, landbruksministeren og olje- og energiministeren.

Det er heller ikke slik at næringslivet og interesseorganisasjonene bare kan overlate jobben til myndighetene, og stille seg opp som tilskuer til den miljøpolitiske prosessen. Alle grupper - ungdom, politiske partier, fagforeninger, bransjeorganisasjoner og bedrifter - må se sitt ansvar og delta.

Hovedansvaret hviler likevel på politikerne og myndighetene - lokalt, nasjonalt og i de internasjonale organer. Vi er helt avhengige av å bruke offentlige ordninger og reguleringer hvor myndighetene fastsetter miljøstandarder og utslippsgrenser. Og vi trenger økonomiske virkemidler for å stimulere og vri produksjon og forbruk i miljøvennlig retning. Dette siste er begrunnelsen bak forslagene om å avgiftsbelegge en rekke varer og produksjonsprosesser - som illustrert ved CO2-avgiften.

Her synes det dessverre å være en utbredt misforståelse at avgiftsbruken bare dreier seg om den vanlige, statlige interessen for skatte- og avgiftsinntekter, og at siktemålet er å hove inn flere penger til statskassen. Dette er selvsagt ikke tilfelle. Regjeringen har gjort det klart at vi samtidig med innføringen av miljøavgifter, vil foreslå lettelser i andre typer avgifter - slik at den samlede skattebelastningen ikke øker. Miljøavgiftene har som hensikt å gi oss riktigere priser i forhold til hva produktene og måtene de produseres på, koster oss i form av miljøskader.

Situasjonen på energiområdet er et høyst nærliggende eksempel, fordi det er nær sammenheng mellom energibruk og miljø. For klimaproblemene vil det spille en vesentlig rolle hvor mye energi som brukes, og om forbruket baserer seg på kull, petroleum, atomkraft eller fornybare kilder som vannkraft og solenergi. Hittil har prisene på energi ikke stått i et riktig forhold til de miljømessige kostnadene de påfører oss og fremtidige generasjoner. En effektiv miljøprising vil gi lavere energiforbruk og stimulere til utvikling av ny, energieffektiv teknologi og overgang til energiformer med mindre miljøbelastninger. Vi har f.eks. nylig innført CO2 avgift for oljevirkosomheten på den norske sokkelen, og resultatet synes nettopp å være at oljeselskapene nå bruker mer oppmerksomhet, tid og penger enn før på å finne fram til nye tekniske løsninger som kan redusere CO2 utslippene.

INTERNASJONALT MILJØSAMARBEID

Men det vil ikke hjelpe Norge om vi bare konsentrerer innsatsen om å rydde i eget land. Vi er helt avhengige av at også andre land begrenser sine forurensninger, og at man kommer fram til hensiktsmessige, forpliktende internasjonale miljøavtaler - det være seg på det globale planet i regi av FN, innenfor rammen av et omfattende europeisk samarbeid eller i form av mer separate og såkalte bilaterale avtaler mellom land.

La meg her ta situasjonen på klimaområdet som et eksempel. Forhandlingene om en global klimakonvensjon begynte i Washington i februar i år, og landene tar sikte på å ha en første avtale klar til FNs store konferanse om miljø og utvikling i Brasil i juni neste år. Disse forhandlingene kommer til å bli krevende for de enkelte land, og det hviler som jeg sa tidligere et særlig ansvar på de vestlige landene, hvor både industrien og forbrukerne må belage seg på omstillinger som følge av forpliktelsene som bygges inn i avtalene. Dette gjelder ikke minst for vår bruk av fossil

energi slik som kull, olje eller naturgass.

Det overordnede mål for en slik klimaavtale må være å redusere den totale byrden av drivhusgasser på jordas atmosfære. Og for å oppnå en global stabilisering eller reduksjon raskest mulig, må vi sette inn tiltakene der hvor de gir de største reduksjonene for hver krone eller hver dollar som settes inn. Her ser vi nå klart at det er behov for en ny type internasjonale miljøavtaler hvor det er prinsippet om "mest-mulig-miljøgevinst-for-hver-krone" - eller såkalt kostnadseffektivitet - som legges til grunn. Med basis i nasjonale målsettinger, forpliktelser og standarder - vil slike ordninger bl.a. kunne åpne for kjøp eller leie av utslippskvoter mellom land.

Slike kostnadseffektive ordninger vil gi et vesentlig raskere bidrag til å minske belastningene på jordas atmosfære. Poenget lar seg illustrere med et konkret eksempel. Som resultat av en gasskontrakt mellom norske gassprodusenter og et nederlandsk energiselskap vil de årlige reduksjoner av CO₂ utslipp i Nederland bli på ca. 5 millioner tonn, sammenlignet med utslippene fra kullbasert kraftproduksjon. På norsk side vil denne kontrakten bety en økning av CO₂ utslippene på 0,1 million tonn pr. år - som skyldes avgassing fra produksjons- og transportanleggene. Nettoeffekten på 4,9 mill. tonn CO₂ for det globale miljøet av denne kontrakten taler derfor sitt tydelige språk om at avtalefestede muligheter for å bytte utslippskvoter vil ha svært mye for seg. Produksjonsforhold, teknologisk nivå og naturlige forutsetninger for å få ned de skadelige utslippene er forskjellige fra land til land. Derfor vil det være fornuftig å avløse dagens avtaletyper som går ut på prosentvise reduksjoner i hvert enkelt land, og få på plass et internasjonalt avtaleverk som fremmer miljøet på den best mulige måten på tver av landegrensene.

Regjeringen setter nå mye inn på å arbeide for slike nye internasjonale avtaler. Vi er overbevist om at dette vil være den

beste, globale miljøstrategien for 90-årene og det neste århundre. Derfor argumenterer vi sterkt for denne modellen i de internasjonale forhandlingene, i forhold til FN-prosessen og klimakonvensjonen, og overfor EFTA- og EF-landene. Vi har også lansert modellen i diskusjonen om et all-europeisk energicharter, hvor det er siktemålet at de vest-europeiske og øst-europeiske landene skal samarbeide utviklingen av de europeiske energimarkedet - og hvor hensynet til miljøet blir bygget inn i avtaleverket. Her står vi overfor store, vanskelige oppgaver - ikke minst for å få løst de alvorlige miljøproblemene som utviklingen i de øst-europeiske landene har bragt med seg.

Miljøoppgavene er derfor blant de viktigste grunnene til at vi nå på bredt grunnlag engasjerer oss i den europeiske politiske dialogen - og til at vi sammen med EFTA-partnerne har bragt miljøspørsmålet inn i EØS-forhandlingene. Her har vi problemene konkret på bordet, og vårt mål er at avtalen må sikre retten til å opprettholde og videreutvikle høyere standarder innen helse, sikkerhet og miljø. Her kan EFTA-landene regne med støtte også fra miljø- og fagbevegelsen i Europa forøvrig. Vi vet at Europa-parlamentet prioriterer dette høyt, og også EFs miljøpolitikk er i raskt utvikling i riktig retning. Nylig la f.eks. EF-kommisjonen fram forslag om en lovgivningsmodell hvor man skjerper miljøstandardene.

Sett fra Norges synsvinkel vil EØS-avtalen bli et viktig instrument i denne europeiske prosessen. At vi deltar, bidrar til å bringe det europeiske nivået oppover. Tidlig i forhandlingene meldte vi f.eks. at EF's regler for støy og allergi knyttet til leketøy ikke kunne aksepteres av Norge. Vi fikk mulighet til å legge fram våre syn, og resultatet er at EF nå selv endrer reglene slik at de kommer opp på vårt nivå. Denne justeringsprosessen oppover har vi også sett på andre områder som bilavgasser og andre farlige stoffer. Ingen ønsker å fremstå som sinke i miljøpolitikken. Derfor må noen gå foran - og argumentere for forandring. Det bekrefter det vi må venne oss til: Det er gjennom aktivt internasjonalt samarbeid at vi kan påvirke

utviklingen til beste for vårt totale miljø så det monner.

Som jeg sa, må imidlertid disse internasjonale tiltakene forankres i nasjonale forpliktelser. I den norske debatten har enkelt politikere og representanter for industrien krevd at Norge må gå bort fra vår nasjonale målsetting for å begrense utslippene av CO₂, dvs. at utslippene skal stabiliseres på 1989 nivå innen år 2000. Men Arbeiderpartiet vil ikke leke miljøpolitikk på denne måten. Det vil gi helt gale signaler hvis Norge nå, helt alene og på kollisjonskurs med andre europeiske land, skulle gå bort fra de nasjonale mål. Det vil dessuten svekke den rollen vi vil spille i disse prosessene, som en pådriver i arbeidet for en bærekraftig utvikling. Utformingen av nye nasjonale mål kan først skje når vi ser et mønster for nye og mer hensiktsmessige internasjonale avtaler som kan sikre en bærekraftig utvikling og gi en bedre samlet, utnyttelse av landenes energiresurser.

Vi må imidlertid vokte oss vel - både i Norge og i Europa - for ikke å glemme helheten i den globale utfordringen vi her står overfor. Omtrent fire av verdens vel fem milliarder mennesker bor nå i den tredje verden. Siden befolkningstilveksten er langt større i Sør enn i Nord, vil dette forholdstall øke. Det store flertall mennesker i fremtidige generasjoner vil bli født i de fattige land. Dette vil øke miljøskadene og presset på naturressursene. Vi vil få flere økologiske flyktninger og direkte virkninger også for de rike land.

Flere konkrete og omfattende tiltak må derfor settes i verk for å bistå de fattige landene. Vi må finne bedre løsninger på gjeldsproblemet, bl.a. for å unngå at verdifull tropisk regnskog blir hugget ned for å betale renter på lån. I forhandlingene som nå skal forberede Brasil-konferensen må vi komme fram til ordninger med økonomiske tilleggsmidler som gjør utviklingslandene istand til å utvikle sitt produksjonsliv i bærekraftig retning.

Norge ligger meget høy på listen over økonomisk bistand pr. innbygger til utviklingsland. Regjeringen har dessuten fått oppslutning i Stortinget for et klimafond som skal gjøre det mulig for utviklingsland å påta seg forpliktelser i henhold til en global klimaavtale. Vi må fortsette å gi slik bistand, ikke bare i solidaritet med de fattige, men også fordi det i aller høyeste grad er i vår egen og våre etterkommeres interesse.

MILJØ - OG SYSSELSETTING

Noen synes å tro at det er en motsetning mellom miljø og sysselsetting. Det er ikke nødvendigvis riktig. Mange bedrifter bør f.eks. se det som en utfordring produsere miljøvennlige varer og tjenester, og å være i forkant med ny teknologi og nye produkter. Også i offentlig sektor er det mange miljøoppgaver å ta fatt på som betyr ny sysselsetting; f.eks. fører Arbeiderpartiets økning av Miljøverndepartementets budsjett for 1991 til nærmere 500 flere sysselsatte. Under ordningen med "arbeid for trygd" er det satt i gang flere prosjekter innenfor Miljøverndepartementets virkeområdet; og mange av prosjektene som kan gjennomføres for å styrke energiøkonomiseringen, f.eks. på vannkraftsiden, vil også gi flere arbeidsplasser.

Dette bringer meg over til spørsmålet om sysselsetting og arbeidsløshet. Arbeiderpartiets strategi for å gjenopprette full sysselsetting bygger på at vi må ta både den offentlige og private sektor i bruk. Vi så et klart skille i fjor høst da vi behandlet statsbudsjettet for 1991. Regjeringen Syse ville ikke bruke den offentlige sektor på en offensiv og resultatorientert måte for å få ned ledigheten. Det var først etter flere runder i Stortinget at vi fikk tilslutning fra mellom-partiene til vårt opplegg - med økte bevilgninger både til kommunene og til statlige aktiviteter. Og det må være helt klart; at uten disse tiltakene ville situasjonen i dag ha vært enda verre enn den er.

Det er fortsatt vekst i offentlig sysselsetting, så det er ikke

der det svikter. Hovedproblemet knytter seg til den private sektor, hvor vi dessverre har opplevd et nytt tilbakeslag - dels som følge av svakere etterspørsel i eksportmarkedene, og dels fordi vanskene i boligmarkedet har forsterket tilbakeslaget i bygge- og anleggssektoren.

Om tre uker skal Regjeringen legge fram forslaget til Revidert Nasjonalbudsjett, og vi vil der presentere nye tiltak for ytterligere å øke aktiviteten i offentlig sektor. Dette vil særlig dreie seg om økte bevilgninger til jernbane, veier og energi- og miljøtiltak. Ved å satse på disse feltene vil vi både styrke vekstmulighetene i økonomien på lengre sikt og raskt få flere i arbeid i private virksomheter. En stor del av utgiftsøkningen skal dekkes inn ved reduksjoner i overføringer som betyr lite for sysselsettingen.

Det må imidlertid være helt klart at vi ikke kan få gjenopprettet full sysselsetting uten at vi får fart på privat sektor. Tre av fire arbeider innenfor private bedrifter - i industrien, i varehandelen, i banker, servicebedrifter og som selvstendige næringsdrivende. Derfor satser vi også hardt på å forsere de næringspolitiske tiltakene, slik som foreslått av Berge-utvalget. Og derfor var det også så viktig at LO og NHO lykkes med å få i havn et oppgjør som viderefører linjen med lav kostnadsvekst og bedre konkurransevne. Det er et svært positivt tegn, med tanke på å styrke våre bedrifters evne til å konkurrere ute og hjemme, at prisstigningen nå er helt nede på 3,5%. Med så lav prisstigning vil det også være slik at selv moderate tillegg vil gi økt kjøpekraft.

LAV RENTE - GJELDSSITUASJONEN

Her er også et annet viktig poeng, som understreker helheten i den økonomiske politikken som vi må følge. Med lav prisstigning og moderate lønnsoppgjør styrkes mulighetene for lav rente. Vi kan nå endelig konstatere at Norges Banks rente er nede på samme

nivå som før Regjeringen Syse overtok høsten 1989. Mer enn noe annet betyr nettopp lavere rente et håndslag til de mange husholdninger og bedrifter som tynges av høy gjeld. Lavere rente er det viktigste tiltak for å fjerne proppen som nå hemmer vekst og dermed sysselsetting i den private sektor.

Men i tillegg til lavere rente, vil vi også måtte avhjelpe situasjonen for dem som har lav inntekt og spesielle vansker med å klare sin gjeld. I Revidert Nasjonalbudsjett vil vi derfor foreslå at Husbankens etableringslån-ordning utvides, at rammene økes, og at lånene heretter også skal kunne brukes i bruktlånemarkedet og til refinansiering av boliger. Dette betyr blant annet at familier som står i fare for å måtte forlate boligen, kan søke kommunen om etableringslån gjennom Husbanken for å erstatte dyre, private topplån. Med Stortingets vedtak vil dette være ordninger som kan innføres allerede fra 1. juli i år.

SKATTEREFORMEN

Også skattereformen har fått stor omtale de siste dagene, etter at vi la den fram forrige fredag. Som vi sa ved presentasjonen er det en svært omfattende og viktig omlegging vi nå er i ferd med å gjennomføre. Vi kan også trygt si at behovet for endringer var prekært. Helt siden slutten av 70-årene har Arbeiderpartiet arbeidet for å få til et mer rettferdig skattesystem, og et system som på en helt annen måte enn dagens fremmer fornuftig bruk av våre investeringsmidler. De mange fradrag- og avskrivningsmulighetene har ført til at det ofte investeres mer ut fra ønsket om å unngå skatt enn av den faktiske styrken i prosjektene. For likningsmyndighetene har det etterhvert så kompliserte systemet også gjort det vanskelig med effektiv kontroll og oppfølging.

Det nåværende systemet er mildest talt gjennomhullet av fradragordninger og åpninger for de smarteste, og det har ført til en stadig mer urettferdig fordeling av skattebyrdene. Dette

ser vi ikke minst når skattelistene legges ut hver høst, og vi med selvsyn kan konstatere at det ofte er lite samsvar mellom hva folk faktisk må tjene - når vi tar den materielle levestandarden deres i betraktning - og hva de faktisk yter til fellesskapet. Denne urettferdigheten er det vi nå gjør noe med. Og vi har tre hovedmål med reformen som er lagt fram:

Vi vil sikre grunnlaget for et høyt fellesforbruk gjennom et enklere og bedre skattesystem.

Vi vil ha større rettferdighet, særlig mellom lønnstakere og næringsdrivende.

Og vi vil ha et system som fremmer bedre bruk av produksjonsressursene, og som dermed gir grunnlag for økt verdiskaping og sysselsetting.

Men det er et stort løft som her skal tas, og vi har alle sett den siste uken at noen skriker opp om nye skattebyrder. Spesielt synes jeg det er påfallende at flere som tidligere klaget over at skattetrykket i Norge var altfor høyt, nå legger hovedvekten på at den egentlige skatten for de største bedriftene bare har ligget på 14 prosent. De kan derfor ikke godta forslaget om å endre satsen for bedriftsbeskatning fra 50 til 28%!

Nå er det altså opp til Stortinget å ta stilling til reformen. Og, som alle vet, må også andre partier ta del i ansvaret for å få den igjennom. Reaksjonene vi hittil har fått, tyder på at det blir mulig å få flertall for hovedtrekkene i opplegget. Men det vil selvsagt ikke være slik, i en så stor og komplisert sak, at vi står bommende fast på hvert komma. Også vi er villige til å drøfte enkeltheter og kompromisser der det er hensiktsmessig for å få vedtatt reformen.

Men la det også være helt klart: For Arbeiderpartiet er dette en viktig sak som vi vil sette mye inn på å få gjennomført. Her skal vi huske at det er en vesentlig forutsetning for å sikre

finansieringen av fellesoppgaver og offentlige tjenester innenfor undervisning, helse- og sosialsektoren at vi har et effektivt og rettferdig skattesystem. Hvordan, for eksempel, skal vi kunne løse oppgavene i eldreomsorgen og for den økende gruppen av pensjonister i årene fremover, om vi ikke har et slikt skattefundament å basere oss på?

PENSJONISTENE - OG DE 158 KRONENE!

Ellers kan jeg nevne, når situasjonen for pensjonistene er bragt på banen, at jeg de siste ukene har fått en strøm av brev fra sinte pensjonister. De er, skriver de, fortørnet over hva de tydeligvis oppfatter som pensjonistoppgjøret for i år - med det magre resultatet 158 kroner. Og la det være helt klart: Hadde dette vært oppgjøret for i år, ville også jeg ha blitt fortørnet.

Men det er ikke det som er tilfellet. De 158 kronene knytter seg egentlig til fjorårets lønnsoppgjør. Da ble partene enige om at det skulle forhandles om kompensasjon dersom prisene viste seg å stige mer enn 4 prosent i 1990. Så skjedde altså det, at prisstigningen ble på 4,2 prosent, og at lønnstakerne skulle ha kompensert for overskridelsen på 0,2 prosent. Dermed ble det slik at også pensjonistene fikk en justering - på nettopp 158 kroner.

Dessuten, og det må vi heller ikke glemme, vedtok Stortinget å øke bostøtten med 50 millioner kroner for å hjelpe de trygde som har lave pensjoner og høye boutgifter. Og, som enda et ledd i arbeidet for å styrke eldreomsorgen, har det vært viktig for Regjeringen å bedre kommuneøkonomien, slik at tilbudene om tilsyn og pleie kan gjøres styrkes. Derfor ber jeg dere, når dere neste gang hører om de "skammelige 158 kronene", å forklare hvordan dette egentlig forholder seg. Dessuten gjenstår jo pensjonistoppgjøret for 1991, som kommer i mai.

AVSLUTNING

Kampen for miljøet, sysselsettingen, skattereformen og pensjonistenes situasjon er ikke bare utdrag fra en hektisk og spennende politisk hverdag. Sammenstillingen av disse sakene understreker hva jeg vil nevne som et hovedpoeng for Arbeiderpartiet; å sikre grunnlaget for frihet, fornuftig bruk av våre produksjonsressurser, likhet og rettferdig fordeling. Da må det være en sammenheng og helhet i det politiske opplegget, og det må føres en ansvarlig politikk som holder både på kort og lang sikt. Men dette er ikke alltid den enkleste veien å gå, og vi må være innstilt på tunge tak også i tiden fremover.

Tunge tak vil vi også få oppleve i kampen for et bedre miljø. Mange spør jo allerede om vi kan ha noe håp om å få snudd utviklingen i tide, og mange er utålmodige og synes den miljøpolitiske prosessen går for tregt. Til disse må vi svare: Nei det er ikke for sent, og det er håp om at vi skal lykkes. Men det er også mange gode grunner til å vise utålmodighet. For tiden er knapp, og det er mange brikker som ganske raskt må falle på plass. Vi står overfor en nær sagt altomfattende utfordring, hvor behovet for å finne helhetlige løsninger stiller stor krav til innsats, oppfinnsomhet og politisk beslutningsevne.

Derfor er det så viktig at vi hver og en engasjerer oss i miljødebatten. Det vi nå trenger er nettopp en bred, iverik og offensiv allianse som kan gi tyngde til arbeidet for et bedre miljø. Som det er sagt: I miljøpolitikken må vi tenke globalt og handle lokalt! Men sannenlig må vi også kunne tenke lokalt - og handle globalt?